

EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS

Ekstremalioji situacija – tai padėtis, kuri atsiranda dėl gamtinio, techninio, ekologinio ar socialinio pobūdžio priežasčių arba karo veiksmų ir lemia staigų ir didelį pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui, gamtai, arba žmonių žūtį, sužalojimus ar turtingus nuostolius.

Ekstremaliosios situacijos gali susidaryti mūsų kasdieninėje darbo ir gyvenamojoje aplinkoje. Dažnai šios nelaimės nutinka netikėtai, o neretai užklumpa mus nepasirengusius. Gaisrai, potvyniai, stiprūs vėjai, įvairios techninės avarijos, purvo nuošliaužos, cheminių medžiagų išsiliejimas, radiologinės avarijos, sprogimai, riaušės, migrantų antplūdis, ginkluoti konfliktai ir kitos nelaimės gali sukelti ekstremaliąsias situacijas, dėl kurių gali tekti laikinai persikelti į kitas, mums neįprastas, gyvenamąsias patalpas – **KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIUS**.

O KUR MAN SLĖPTIS NELAIMĖS ATVEJU?

Smulkiau panagrinėjus atvejį, kai mums dėl vienokios ar kitokios susidariusios ekstremaliosios situacijos tektų palikti savo namus arba jų netektumėme – kiltų įvairių klausimų:

Kas yra kolektyvinės apsaugos statinys?

Kuo kolektyvinės apsaugos statinys skiriasi nuo slėptuvės?

Kur įrengiami kolektyvinės apsaugos statiniai?

Kaip žymimas kolektyvinės apsaugos statinys?

Kiek kolektyvinės apsaugos statinių yra numatyta jūsų savivaldybėje?

Kaip ir kur rasti informaciją apie kolektyvinės apsaugos statinius jūsų savivaldybėje?

Ko galima tikėtis laikinai apsigyvenus kolektyvinės apsaugos statinyje?

Kaip būsime perspėti apie gresiančią ekstremaliąją situaciją?

Kaip pasiruošti nelaimėi ir laikinam apgyvendinimui kolektyvinės apsaugos statinyje?

Atsakymus į šiuos klausimus rasite šiame lankstiniuke.

KAS YRA KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINYS?

Tai statinys, skirtas laikinam gyventojų prieglobsčiui, apsaugantis gyventojus nuo žalingo aplinkos poveikio bei suteikiantis apsaugą ekstremaliųjų situacijų ar karo metu.

Dažniausiai tokie pastatai yra mokyklos, gimnazijos, kultūros centrai, sporto salės ar požeminės parkavimo aikštelės.

Ekstremaliųjų situacijų metu šiuos pastatus galima laikinai ir greitai pritaikyti gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių.

KUO KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINYS SKIRIASI NUO SLĖPTUVĖS?

Dažnai kolektyvinės apsaugos statiniai yra painiojami su slėptuvėmis. Slėptuvės – tai specialiosios paskirties statiniai arba specialiai įrengtos ir apsaugotos nuo išorės kenksmingo poveikio patalpos. Slėptuvės skirtos tiems institucijų darbuotojams, kurie ekstremaliųjų situacijų metu priima gyvybiškai svarbius sprendimus, valdo susidariusias ekstremaliąsias situacijas bei organizuoja įvykusių nelaimių padarinių šalinimo darbus.

Atminkite, kad jūsų namai irgi gali būti kolektyvinės apsaugos statiniu. Tai viena iš galimybių tiems, kurie nelaimės atveju neturi kur eiti.

KUR ĮRENGIAMI KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIAI?

Kolektyvinės apsaugos statiniai parenkami ir įrengiami pastatuose, kurie įprastai naudojami įvairiems visuomenės poreikiams. Dažniausiai tokie pastatai yra:

- ▶ mokyklos;
- ▶ gimnazijos;
- ▶ kultūros centrai;
- ▶ sporto salės;
- ▶ požeminės parkavimo aikštelės ir pan.

Ekstremaliųjų situacijų metu šiuos pastatus galima laikinai ir greitai pritaikyti gyventojams apsaugoti nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių.

Lankydami šiuose pastatuose, atkreipkite dėmesį, ar šie pastatai turi kolektyvinės apsaugos statinio ženklą.

KAIP ŽYMIMAS KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINYS?

Kolektyvinės apsaugos statiniai yra pažymėti specialiuoju ženklu. Tai lygiakraštis mėlynas trikampis oranžinio fono kvadrato, apibrėžtame mėlynos spalvos rėmeliu. Šis ženklas ant pastato reiškia, kad šis statinys yra parinktas kaip galimas kolektyvinės apsaugos statinys ir esant poreikiui bus greitai pritaikytas laikinam gyventojų prieglobsčiui.

Kolektyvinės apsaugos ženklas yra parengtas pagal Tarptautinį civilinės saugos skiriamąjį ženklą.

KIEK KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIŲ YRA NUMATYTA SAVIVALDYBĖJE?

Kolektyvinius apsaugos statinius parenka savivaldybių administracijos. Vidutiniškai savivaldybės administracija ekstremaliosios situacijos metu juose planuoja laikinai apgyvendinti apie 20 procentų savivaldybės gyventojų.

Kolektyvinių apsaugos statinių skaičius tiesiogiai priklauso nuo savivaldybės gyventojų skaičiaus, todėl didesniuose miestuose jų bus daugiau, o mažesniuose mažiau.

KUR IR KAIP RASTI INFORMACIJĄ APIE KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINIUS JŪSŲ SAVIVALDYBĖJE?

Lietuvos pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms svetainėje www.lt72.lt rasite žemėlapi, kuriame pavaizduota, kur konkrečiai savivaldybėse yra numatyti kolektyvinės apsaugos statiniai.

Išsamius kolektyvinės apsaugos statinių sąrašus taip pat rasite ir savivaldybių interneto svetainėse.

Pasitirkinkite ir suraskite arčiausiai jūsų namų esantį kolektyvinės apsaugos statinį.

KAIP AŠ BŪSIU PERSPĖTAS APIE GRESIANČIĄ EKSTREMALIĄJĄ SITUACIJĄ IR KAIP SUŽINOSIU, KADA TURIU EVAKUOTIS IR VYKTI Į KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINĮ?

Apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliąją situaciją gyventojai perspėjami įjungiant gyventojų perspėjimo sirenas. Po jų gausmo įprastai girdimas įspėjamasis garsinis signalas „Dėmesio visiems“ ir kiti įspėjamieji signalai pagal gresiančios nelaimės pobūdį ir poreikį. Sirenų paleidimo metu tarp jų gausmo skelbiami ir balsiniai pranešimai. Tiesa, perspėjimo sirenos girdimos ne visoje Lietuvos teritorijoje. Kasmet tikrinamų perspėjimo sirenų gausmą galime išgirsti labiau apgyvendintose Lietuvos teritorijose – miestuose ir miesteliuose.

Kitas būdas būti laiku perspėtam ir informuotam – gauti trumpąjį perspėjimo pranešimą į savo mobilųjį telefoną. Tai šiuolaikinė korinio transliavimo technologija, kai į jūsų mobilųjį telefoną siunčiamas trumpasis pranešimas apie gresiančią ar susidariusią situaciją.

Yra ir kitų gyventojų perspėjimo ir informavimo būdų, kai svarbi gyventojams informacija gali būti perduodama naudojant pasiuntinius, specialiąsias tarnybas, savivaldybių administracijų ir seniūnijų darbuotojus. Svarbu prisiminti, kad iš karto po perspėjimo sirenų gausmo per Lietuvos nacionalinį radiją ir televiziją yra skelbiama gyventojams svarbi informacija. Jei reikės evakuotis, palikti gyvenamąją vietą ar judėti į kolektyvinės apsaugos statinį, apie tai sužinosite išklaušę šią informaciją.

Jei iki šiol nesate gavęs perspėjimo pranešimo ar nesate tikras, jog jūsų mobiliajame telefone yra aktyvuota ši paslauga, pasitirkinkite šią informaciją Lietuvos pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms svetainėje www.lt72.lt

KAIP ILGAI JAME GYVENSIME?

Atminkite, kad apgyvendinimas kolektyvinės apsaugos statinyje gali būti ilgalakis ir trumpalaikis: jame gyventojai gali būti laikinai apsaugomi nuo atsiradusių gyvybei ir sveikatai pavojingų veiksnių, kol bus evakuoti į saugias teritorijas, arba gali būti apgyvendinami ilgesniam laikui evakuoti gyventojai. Ilgesniam laikui apsigyventi kolektyvinės apsaugos statinyje gali prireikti iki tol, kol bus atlikti ilgai trunkantys darbai, pavyzdžiui, užterštos teritorijos švarinimo darbai ar bus saugu grįžti į savo gyvenamąsias bei darbo vietas.

Šiame statinyje apgyvendinti gyventojai laikinai gyvens tol, kol bus priimtas sprendimas grįžti į nuolatinę gyvenamąją vietą arba kol naujoje vietoje gyventojai bus laikinai aprūpinti kitu gyvenamuoju būstu.

KO GALIU TIKĖTIS LAIKINAI APSIGYVENĖS KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINYJE?

Kolektyvinės apsaugos statinyje apgyvendintiems gyventojams būtų suteikiamos būtiniausios paslaugos ir reikmenys:

- ▶ maitinimas ir geriamasis vanduo;
- ▶ aprūpinimas švariais drabužiais ir higienos reikmenimis;
- ▶ nemokamas elektros, vandens bei būtiniausių komunalinių paslaugų tiekimas;
- ▶ psichologinės pagalbos teikimas;
- ▶ pirmosios medicinos pagalbos teikimas;
- ▶ kitos humanitarinės pagalbos teikimas.

Kolektyvinės apsaugos statinyje patalpos ir erdvės bus pritaikytos ne tik poilsio vietoms įrengti, bet ir maitinimui, bendram naudojimui, sportui, vaikų žaidimams ar specialiųjų poreikių turintiems asmenims.

SUDARYKITE ŠEIMOS PASIRENGIMO NELAIMĖMS PLANĄ:

- ▶ numatykite šeimos narių susitikimo vietą;
- ▶ surašykite kontaktinius šeimos narių ir artimųjų duomenis;
- ▶ sudarykite būtiniausių daiktų sąrašą;
- ▶ paruoškite maisto atsargas.

(Lankstinuko viduje rasite atmintines, kurias galite užpildyti)

Pagalvokite:

- ▶ Į ką galite kreiptis nelaimės atveju?
- ▶ Kur galima būtų slėptis pavojaus atveju?
- ▶ Kokia transporto priemone nuspręsite evakuotis, jeigu likti vietoje negalima – automobiliu, traukiniu, autobusu?
- ▶ Ką darysite, jei suges jūsų automobilis?
- ▶ Kokie yra kiti evakavimosi keliai, jei pasirinktasis užblokuotas?
- ▶ Kokius daiktus pasiimsite, jei teks evakuotis?
- ▶ Kur susitiksime su šeimos nariais įvykus nelaimėi?

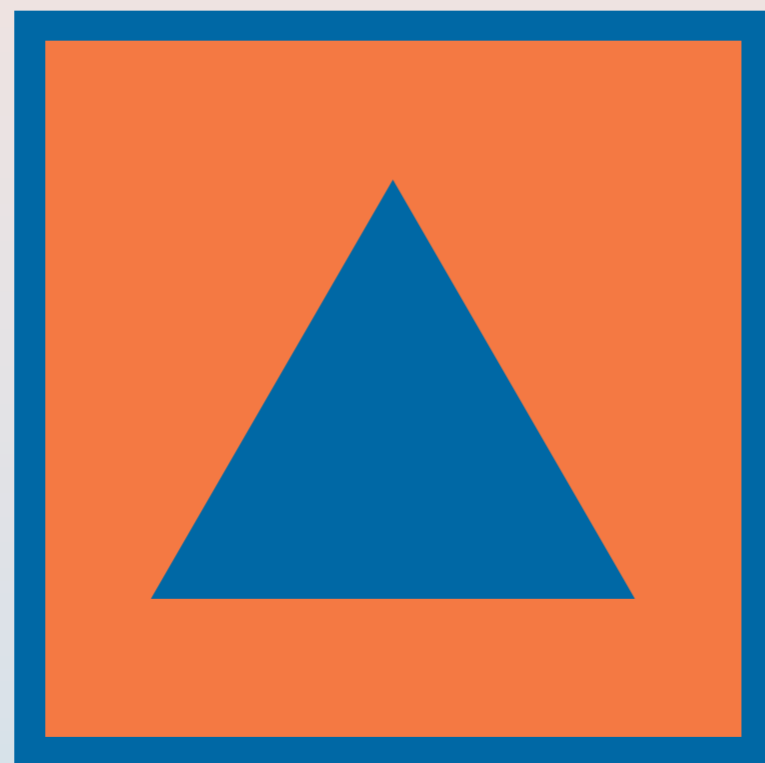
NAMŲ DARBAI:

- ▶ iš anksto pasidomėkite patarimais gyventojams, kaip elgtis gresiant ar susidarius ekstremaliosioms situacijoms;
- ▶ peržiūrėkite, ar visus reikalingus daiktus turite pasiruošę pasiimti su savimi;
- ▶ apgalvokite, kokias individualias apsaugos priemones galite įsigyti savarankiškai ir kokiais atvejais jų gali prireikti;
- ▶ susipažinkite su gresiančiais pavojais jūsų savivaldybėje.

Daugiau informacijos galite rasti: www.lt72.lt

K A S

KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINYS

KOLEKTYVINĖS APSAUGOS STATINYJE

JUMS PAGALBOS RANKĄ IŠTIES APTARNAUJANTIS PERSONALAS:

suteiks reikalingą informaciją dėl numatomų paslaugų, padės įsikurti gyvenamosiose patalpose, suteiks papildomą informaciją apie susidariusią ekstremaliąją situaciją;

jie turės specialiuosius skiriamuosius ženklus, pavyzdžiui, nešios ryškias liemenes ar individualias korteles su užrašais.

NELIKSITE VIENI

Gyventojams bus teikiama medicinos ir psichologinė pagalba. Pagal galimybes bus aprūpinama individualiomis higienos ir (ar) apsaugos priemonėmis, suteikiama slauga.

GYVENTOJŲ POILSIUI

Pagal galimybes ir poreikius bus išduoti čiužiniai, miegmaišiai, sulankstomosios lovos, kilimėliai, antklodės ir kitos priemonės.

BŪSITE PAMAITINTI IR PATYS GALĖSITE PASIGAMINTI MAISTĄ

Kolektyvinės apsaugos statiniuose bus numatytos maitinimo(si), maisto ruošimo, maisto produktų ir geriamojo vandens saugojimo patalpos.

Maistą pagal galimybes galėsite pasigaminti virtuvėje ar tam skirtoje patalpoje.

Specialiuosius poreikius turintiems gyventojams bus sudaromos sąlygos maitintis pagal jų poreikius.

Galimas maitinimas ir maisto daaviniais.

Maitinimą organizuos savivaldybės gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija, padedant statinio šeiminkams, nevyriausybinių organizacijoms, savanoriams.

GYVENAMOSIOS PATALPOS

Bus aprūpintos geriamuoju vandeniu, reikalui esant šildytuvais, apšvietimo priemonėmis.

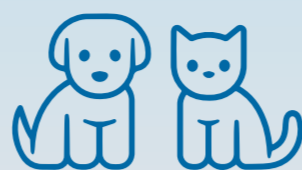
Šeimoms, vienišioms asmenims, krūtimi maitinančioms motinoms pagal galimybes bus įrengiamos atskiros patalpos.

NELIKS PAMIRŠTI IR JŪSŲ NAMINIAI GYVŪNAI

Bus parengtos naminių gyvūnų laikymui skirtos patalpos, atsižvelgiant į metų laiką bus parenkama aikštelė šalia kolektyvino apsaugos statinio, numatyta vieta augintiniams vedžioti.

VAIKAMS BUS PARUOŠTI ŽAIDIMŲ KAMBARIAI, AIKŠTELĖS

Kolektyvinės apsaugos valdytojas pagal galimybes pasirūpins vaikų užimtumu.

TVARKA IR ŠVARA PATALPOSE PASIRŪPINSITE PATYS

Galėsite pasinaudoti skalbyklėmis ir džiovyklomis. Nesant galimybės įrengti skalbimui skirtų patalpų ar įrangos, gyventojų evakavimo ir priėmimo komisija organizuos šių paslaugų teikimą.

Reikalui esant patalpas valys darbuotojai ar savanoriai, gali tekti patalpų švara pasirūpinti ir patiems.

Atsižvelgiant į kolektyvinės apsaugos statinyje esančių gyventojų skaičių, prausykloms ir dušo kabinoms gali būti nustatomas naudojimosi grafikas.

Tualetai, biotualetai paskirstyti atskirai vyrams ir moterims.

TAISYKLĖS

Bus patvirtintos kolektyvinės apsaugos statiniuose saugomų ar laikinai apgyvendintų (evakuotų) gyventojų elgesio ir vidaus tvarkos taisyklės.

Gyventojai ir lankytojai turės susipažinti bei laikytis šių taisyklių reikalavimų.

Penkių žingsnių programa tavo saugumui

Pasiruošk netikėtoms situacijoms šiandien – apsaugok save ir artimuosius rytoj

01

Būk įspėtas laiku!

Sužinokite kaip gauti perspėjimo pranešimus savo telefone www.lt72.lt

02

Žinok, kur slėptis!

Suraskite artimiausią kolektyvinės apsaugos statinį ir aptarkite jo pasirinkimą su artimaisiais įvairiais nelaimės atvejais

03

Apmąstyk, kas padės!

Pasirinkite patikimą kontaktinį asmenį, gyvenantį ne jūsų apylinkėse. Jis bus jūsų prieglobstis nelaimės atveju

04

Žinok savo komandą!

Kartu su artimaisiais aptarkite, su kuo galite kooperuotis nelaimės atveju, su jais apsikeiskite kontaktine informacija bei sutarkite, kur susitiksime

05

Turėk atsargų!

Suaukite kasdien naudojamų produktų atsargų – tai leis jums ir jūsų artimiesiems išgyventi ir patirti mažesnę žalą

Daugiau informacijos galite rasti www.LT72.lt

Mūsų susitikimo vieta: (čia susitiksime atsitikus nelaimei)
Adresas:.....
Įsimintini objektai aplink:.....

Patikimas kontaktinis asmuo: (gyvenantis toliau nuo mūsų namų)
Adresas:.....
Įsimintini objektai aplink:.....
Telefona Nr.:.....

Mūsų artimieji:
(susitarkime, kaip ir kada susitiksime, kaip derinsime veiksmus)

Vardas:.....
Vieta:.....
Tel.Nr.:.....
Vardas:.....
Vieta:.....
Tel.Nr.:.....
Vardas:.....
Vieta:.....
Tel.Nr.:.....

Daugiau informacijos galite rasti www.LT72.lt

Išvykimo krepšys

Pasiruošk netikėtoms situacijoms šiandien – apsaugok save ir artimuosius rytoj!

PASITIKRINK AR TAVO KREPŠYS PARUOŠTAS!

- Žibintuvėlis su papildomais elementais
- Svarbūs dokumentai – gimimo/santuokos liudijimai, pasai, vairuotojo pažymėjimai, draudimo dokumentai, turto nuosavybės dokumentai
- Artimųjų nuotraukos (jų prireiks ieškant artimųjų)
- Radijo imtuvai su papildomais elementais
- Akiniai ar kiti regai bei klausai reikalingi daiktai
- Maisto daavinys 3 paroms ir vandens atsargos mažose talpyklose
- Papildomas maistas, esant spec. poreikiams
- Mechaninis konservų atidarytuvas
- Pirmosios pagalbos rinkinys, vartojami vaistai ir vandenilio peroksido tirpalas
- Maistas kūdikiams, sauskelnės, drėgnos servetėlės
- Žaislai/knygos vaikams
- Drabužiai persirengti (patikimi batai, tvirta striukė nuo lietaus ir vėjo, megztiniai, šiltos kelinės)
- Tualetiniai reikmenys – rankluostai, muilas, dantų šepetėlis, popierius ir kt.
- Šilta antklodė/kompaktiškas miegmaišis
- Kaukė nuo dulkių
- Degtukai vandeniui atsparioje dėžutėje
- Pieštukas ir popierius
- Grynieji pinigai ir juveliriniai dirbiniai (išskirstykite ir saugiai paslėpkite tarp kitų daiktų)
- Cigaretės (kritiniu atveju jos pasitarnauja kaip mainų objektas)
- Pirmosios pagalbos vaistinėle
- Šeimos nariams būtini medikamentai

PASIRŪPINKITE VANDENS ATSARGOMIS (12 litrų vandens vienam asmeniui 72 valandoms). Laikykite vandenį mažuose buteliuose – taip galėsite tolygiau paskirstyti svorį.

- Evakuacijos atveju pasiimkite IŠVYKIMO KREPŠĮ
- Nelaimės atveju neskambinkite artimiesiems – siųskite SMS!
- Išjunkite namuose dujų, elektros ir vandens tiekimą
- Pasiimkite naminius gyvūnus kartu su savimi

Už IŠVYKIMO KREPŠIŲ patikrą mūsų šeimoje atsakingi

Už paliekamų namų saugumo užtikrinimą mūsų šeimoje atsakingi

Maisto atsargos

Pasiruošk netikėtoms situacijoms šiandien – apsaugok save ir artimuosius rytoj!

Nepamirškite, kad krizės atveju pasirūpinti maisto atsargomis jau bus per vėlu. Iš anksto pasirūpinkite maisto atsargomis trims paroms evakuacijos atveju ir dviems savaitėms namų sąlygomis!

Rinkitės konservus metalinėse pakuotėse:

- Mėsos konservai
- Daržovių konservai (ankštinės daržovės – itin vertingas pasirinkimas)
- Kiti konservuoti produktai (sutrūšintasis pienas, vaisiai)
- Birios kruopos
- Aliejus
- Cukrus
- Prieskoniai (žolelių mišiniai, ryškiai skoninių savybių prieskoniai)
- Druska
- Medus
- Arbata

Nepamirškite mėgstamų maisto produktų (jų vartojimas padės jaustis geriau)! Nepamirškite konservų atidarytuvų! Prieš šildydami konservuotą maistą, nulupkite etiketes ir atidarykite skardines. Atidarę skardinę, iškart suvartokite visą jos turinį! Evakuacijos atveju žuvies produktų konservai yra nerekomenduotini.

- Naujai supirkta maisto atsargos rikiuokite už jau esančių atsargų – taip lengviau atskirsite trumpiau galiojančius produktus!
- Nevartokite maisto produktų, turėjusių sąlytį su potvynio vandeniu/nehigieniškais paviršiais!
- Kaupdami atsargas, teikite prioritetą jūsų racionui įprastiems produktams

PASIRŪPINKITE VANDENS ATSARGOMIS (12 litrų vandens vienam asmeniui 72 valandoms). Laikykite vandenį mažuose buteliuose – taip galėsite tolygiau paskirstyti svorį.

Už maisto atsargų supirkimą ir priežiūrą mūsų šeimoje atsakingi

Už maisto atsargų galiojimo datų tikrinimą mūsų šeimoje atsakingi